

Timo Aarniala 1945–2010

Kuolemantanssin elävöittäjä

Vesa Kataisto

Kuvankäytön multiartisti, dokumentaristi, kuvittaja, sarjakuvapiirtäjä sekä elokuvahappeningien järjestäjä Timo Aarniala kuoli 12. maaliskuuta. Jo 1960-luvulla Taideteollisessa korkeakoulussa vaikuttanut Aarniala oli yhteyksissä paitsi ranskalaisen uuden aallon tekijöihin, myös amerikkalaisen undergroundin tekijöihin. Aarnialan kautta saatiin meillä nähtäväksi tuoreeltaan mm. Andy Warholin elokuvia.

Hieman myöhemmin, Taideteollisessa itse opettaessaan graafisen suunnittelun lehtori Aarniala innostui U-sarjakuvasta, esimerkiksi Robert Crumbin tuotannosta. Pekka Gronow oli ollut yhteydessä Crumbiin levynkeräilyn merkeissä, ja saanut tältä sarjakuvia joita Aarniala toimitti edelleen opiskelijoiden, kuten Tarmo Koiviston ja Mauri Kunnaksen nähtäväksi.

Aarniala valitteli YLE:n haastattelussa vuonna 1971 itsenäisten sarjakuvalehti- en puuttumista Suomesta – hän joutui itsesensuroimaan töitään. Tilannetta paikkasivat kuitenkin hieman kotimaisen U-liikkeen myötä syntyneet ensimmäiset omakustanteet, kuten Salaisuuden varjo ja nuorison taidetapahtumaan liittyneen sarjakuvakilpailun tuloksista koostettu Iiris-lehden sarjakuvanumero (1970), sittemmin kaupallisemmat mutta varsin vapaat lehdet Sarjis, Jymy ja Huuli.

Sarjakuvat jäivät Aarnialan tuotannossa vähitellen taka-alalle muiden kuvitusten tieltä. Runsasviivaisen piirtäjä Aarnialan jäljessä näkyi edelleen aavistus Crumbia, mutta myös jälkiä Euroopasta: Tinttiä sekä puupiirrostekniikkaa. Aarnialan kuvia ilmestyi entistä harvempaan tahtiin 1980-luvun aikana. Yllätyskuvia (Like), kokoelma Aarnialan sarjakuvista saatiin vasta 1998, sen jälkeen hän käytti sarjakuvaa enää Peter von Baghin kanssa toteutetussa ”sarjakuvasinglessä” Hevoset ja minä (Like) vuonna 2000.

Suomen sarjakuvaseura myönsi Aarnialalle Puupäähatun 2004. Pitkään sairastanut Aarniala ehti valmistautua lähtöönsä, viimeiset vuotensa hän käytti pohtien erään idolinsa, Jean Cocteaun (1889–1963) mietelmää siitä miltä kuolema näyttää. Tästä kertoo Aarnialan viimeiseksi jäänyt kuvateos, Kuolemantanssi (WSOY, 2006), jossa luurankohahmoinen kuolema ottaa eri olomuotoja kauhistuttavasta naurettavaan.

Aarnialan ikoniset kuvat jäivät elämään, kuten Suomen Talvisota 1939–1940 –ryhmän taide, ”Kuinka Aku Ankkaa luetaan” -pamflettiteoksen kansikuva sekä urauurtava, runollinen sarjakuvasi-kermä Kyynelten tie (Otava, 1971).

Timo Aarnialan teoksia

Claes Olsson, Timo Junnila ja Aarniala:

Salaisuuden varjo, omakustanne 1969

Kyynelten tie ja muita sarjakuvia, Otava 1971

Valot, Love Kirjat 1978

Yari ja Aarniala: Mä haluan elää, Johanna Kustannus 1981

Yllätyskuvia: Sarjakuvia vuosilta 1968 – 1998, Like 1998

Peter von Bagh ja Aarniala: Hevoset ja minä, Like 2000

Kuolemantanssi, WSOY 2006

